

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ ТРАНСПОРТУ І БУДІВЕЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Першому ректору Ю. М. Даденкову вдалося залучити до організації навчальної, методичної й наукової роботи багатьох відомих учених. Досить сказати, що за часів його ректорства в КАДІ викладали: видатний механік і математик, доктор технічних і доктор фізико-математичних наук М. О. Лаврентьев (згодом академік АН УРСР, віце-президент АН СРСР, академік академії низки країн світу, лауреат Ленінської і державних премій, двічі Герой Соціалістичної Праці, засновник і голова Сибірського відділення АН СРСР); відомий учений у галузі машинобудування і сільськогосподарської техніки, академік АН України, д-р техн. та д-р с.-г. наук, професор А. О. Василенко; видатний будівельник автомагістралей, лауреат Державної премії СРСР, професор Д. А. Руденко; фізико-хімік, професор В. А. Ройгер (згодом академік АН України, заслужений діяч науки УРСР); вчений у галузі металургії, лауреат Державної премії СРСР О. О. Сичов; математик і механік (згодом академік АН України) М. О. Кільчевський; члени-кореспонденти АН УРСР І. І. Гільман, О. М. Пеньков, С. І. Тетельбаум; заслужений діяч науки і техніки І. А. Кирієнко. Серед викладачів того часу — відомих в країні науковців, виробників, методистів, які активно готували інженерів та наукові кадри — слід також назвати фахівця в галузі будівництва і проектування доріг О. М. Кисілевського.

Саме ці видатні люди започаткували наукову роботу в повному обсязі. Їхніми зусиллями в перші роки існування інституту були закладені основи наукових шкіл, що згодом стали відомими в країні й за її межами, та підготована можливість для відкриття у 1947 р. аспірантури. Ці школи збереглися й успішно розвиваються донині.

Значна заслуга в становленні та розвитку науки належить доктору технічних наук, професору Я. В. Хом'яку — проректору з наукової роботи, який більше 20 років обіймав цю посаду.

Першими аспірантами в Київському автомобільно-дорожньому інституті стали Г. Б. Безбородова, нині — д-р техн. наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, стипендіат стипендії Президента України, та С. П. Вериженко, професор, заслужений працівник вищої школи України, багаторічний ректор інституту. Він першим захистив кандидатську дисертацію в жовтні 1951 р.

Із дня відкриття аспірантури до 31 грудня 2004 р. її закінчили 862 особи, з них — 492 захистили кандидатські дисертації. Зараз керують роботою аспірантів 24 доктори наук із 45, які працюють в університеті, і 32 кандидати наук — із 171.

Аспірантську підготовку веде 21 кафедра з 27, де навчаються 126 аспірантів (74 — з відривом від виробництва) і 36 здобувачів наукового ступеня.

Колектив Науково-дослідного інституту проблем транспорту і будівельних технологій. Зліва направо: директор інституту, доц. А. О. Корпач, лаборант Я. С. Духненко, мол. наук. співроб. О. Д. Цвілюк, пров. інж. З. І. Краснокутська, наук. співроб. І. В. Ларчина, інж. І кат. Ю. В. Шевченко, перший проректор – проректор з наукової роботи НТУ, завідувач кафедри аеропортів, професор М. М. Дмитрієв, провідний фахівець А. Ю. Шниг

Народився 7 березня 1959 р. у с. Дем'янці Переяслав-Хмельницького району Київської області.

У 1979 р. вступив до Київського автомобільно-дорожнього інституту (нині Національний транспортний університет), який закінчив у 1985 р.

Упродовж 1985–1986 рр. працював начальником відділу експлуатації АТП 23069 м. Києва.

У 1989 р. закінчив аспірантуру при КАДІ і цього ж року захистив кандидатську дисертацію.

Із 1989 р. до сьогодні працює в Національному транспортному університеті на посадах наукового співробітника, асистента, доцента. З 2011 р. — професор кафедри «Двигуни і тепло-техніка».

У 2005 р. призначений директором Науково-дослідного інституту проблем

**КОРПАЧ
Анатолій
Олександрович**

*Директор інституту,
кандидат технічних наук,
доцент, старший науковий
співробітник, відмінник
освіти України*

транспорту і будівельних технологій, де працює дотепер.

Наукові інтереси — підвищення паливної економічності й зниження забруднення навколишнього середовища транспортними засобами та їх двигунами, використання альтернативних палив у ДВЗ та створення конструкцій систем живлення для їх використання. Є автором понад 400 науково-методичних праць, зокрема 32 методичних вказівок, семи навчальних посібників, 45 патентів і авторських свідоцтв на винаходи та більше 240 наукових статей.

Нагороджений знаком МОН України «Відмінник освіти України» (2005). «Почесний автотранспортник України» (2006). Має Подяку Кабінету Міністрів України (2005), нагороду Верховної Ради України (2010).

Науковими школами, де активно і плідно працюють випускники аспірантури, є: школа з гідравліки відкритих русел та дорожніх споруд професора Ю. М. Даденкова, яку зараз очолює його учень професор В. О. Большаков; школа будівельної механіки і опору матеріалів професора П. М. Варвака, роботу якої продовжують професори В. Г. Піскунов та О. О. Рассказов; школа професора П. І. Андрусенка в галузі конструювання автомобільних двигунів та паливної апаратури, діяльність якої професор Ю. Ф. Гутаревич нині спрямовує у такому важливому напрямі, як заощадження пального та зменшення забруднення автомобільним транспортом повітряного басейну; школа професора В. М. Сіденка з будівництва та експлуатації доріг, що зараз працює під керівництвом професора В. Я. Савенка; заснована професором Я. Д. Лівшицем наукова школа з конструювання та будівництва мостів та штучних споруд одержала подальший розвиток під керівництвом професорів А. І. Лантухаліяченка та А. О. Шкуратівського; школи доцента Є. І. Борзаковського в галузі дослідження та вдосконалення техніко-експлуатаційних властивостей автомобілів, використання газоподібного палива для живлення двигунів автомобілів і тракторів та професора Г. Б. Безбородової в галузі конструювання автомобілів високої прохідності, керованості та стійкості автопоїздів, яку зараз очолює професор В. П. Сахно; подальшого розвитку під керівництвом професора О. А. Білятинського набула школа професорів М. І. Товстоліса та Я. В. Хом'яка з питань інженерної геодезії, вишукування, проектування та реконструкції доріг; функціонує та успішно розвивається під

керівництвом професора Г. Є. Липського заснована професором Д. А. Руденком школа з вирішення завдань організації, планування та економіки дорожнього господарства.

В інституті, крім вищезазначених, створюються нові наукові колективи та підрозділи.

Так, у жовтні 1959 р. в інституті при кафедрі «Деталі машин» створена науково-дослідна лабораторія тертя і змащування. Її науковим керівником призначено канд. техн. наук, доцента М. С. Кролевця.

У 1960 р. при кафедрі виробництва та ремонту автомобілів та дорожніх машин почала функціонувати науково-дослідна лабораторія автоматизації і механізації зварювальних процесів у ремонтному виробництві. Науковим керівником цієї лабораторії став канд. техн. наук, доцент (згодом професор) М. І. Іващенко.

У грудні 1960 р. створена науково-дослідна лабораторія автоматизації проектно-вишукувальних робіт, науковим керівником її призначено канд. техн. наук, доцента К. А. Хавкіна.

Із лютого 1961 р. при кафедрі «Автомобілі і трактори» започаткувала роботу науково-дослідна лабораторія підвищення техніко-експлуатаційних властивостей автомобілів, науковим керівником якої призначають канд. техн. наук, доцента Є. І. Борзаковського, а згодом — канд. техн. наук, доцента М. І. Шагом'яла.

У червні 1961 р. в інституті була створена науково-дослідна лабораторія міцності дорожніх одягів і земляного полотна. Науковий керівник — канд. техн. наук, доцент (згодом д-р техн. наук, професор) Я. В. Хом'як. У подальшому нею керували д-р техн. наук, професор К. С. Теренецький і канд. техн. наук, доцент В. М. Гусєв.

*Професор Я. І. Несвітський серед молодих аспірантів
(зліва направо: П. І. Демяненко, М. Н. Лазаренко,
Я. І. Несвітський, О. Д. Климпуш, В. О. Рубцов,
О. Я. Остапюк, О. А. Лудченко)*

У 1963 р. створена науково-дослідна лабораторія полімерних покриттів, науковим керівником якої призначений канд. техн. наук, доцент М. Л. Барабаш.

На виконання Постанови ЦК Компартії України та Ради Міністрів УРСР Міністерство вищої і середньої спеціальної освіти УРСР наказом від 24.08.1963 р. № 463 зобов'язало ректорів вищих навчальних закладів створити науково-дослідні групи.

У 1964 р. у складі інституту створені ще дві науково-дослідні лабораторії: роторно-поршневих двигунів під науковим керівництвом д-ра техн. наук, професора П. І. Андрусенка та безпеки руху автомобілів під науковим керівництвом канд. техн. наук, доцента Т. Х. Гринченка.

Із початку заснування інституту наукові дослідження виконували на кафедрах та в лабораторіях за ініціативою окремих науковців. Із часом, коли ці дослідження набули сталого характеру, а їх обсяги збільшилися, виникла нагальна потреба у структурі, яка б здійснювала організацію, планування і контроль за виконанням науково-дослідних робіт.

З цією метою в березні 1964 р. створений науково-дослідний сектор, який очолив канд. техн. наук В. Д. Шевченко (в подальшому — доцент, професор кафедри опору матеріалів і машинознавства).

Враховуючи вагомість результатів наукових досліджень, що їх виконували науково-дослідні лабораторії, й необхідність сталого фінансування робіт, наказом Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти УРСР ці лабораторії трансформовані в держбюджетні науково-дослідні групи й увійшли як структурні підрозділи до створеного науково-дослідного сектору.

Із перших років свого існування науково-дослідний сектор приділяв значну увагу подальшому розвитку творчих зв'язків із галузями автомобільного транспорту і транспортного будівництва, а також сприяв впровадженню своїх розробок у виробництво.

Із цією метою у 1967 р. спільно з Міністерством будівництва і експлуатації доріг УРСР при інституті створена галузева науково-дослідна лабораторія обліку і дослідження руху автомобілів на дорогах. Її науковим керівником призначений канд. техн. наук, доцент (згодом — д-р техн. наук, професор) Я. В. Хом'як,

а завідувачем лабораторією — Ф. П. Гончаренко, в подальшому канд. техн. наук. При кафедрі гідравліки створена держбюджетна науково-дослідна група автоматизації гідравлічних розрахунків. Науковий керівник — канд. техн. наук, доцент О. А. Курганович.

Спільно з Міністерством автомобільного транспорту УРСР при інституті створена галузева науково-дослідна лабораторія надійності і довговічності автомобілів, що їх ремонтують. Науковим керівником лабораторії призначений канд. техн. наук, професор М. І. Іващенко, а згодом — д-р техн. наук, професор Я. І. Несвітський.

У 1970 р. на посаду начальника науково-дослідного сектору призначений асистент П. Й. Шумляковський (1934–1995), у подальшому канд. техн. наук, доцент кафедри автомобілів.

У цей період проводиться інтенсивна робота з розширення та зміцнення творчих зв'язків із галузями народного господарства та створення нових науково-дослідних підрозділів. Так, у 1972 р. при кафедрі обчислювальної математики створена науково-дослідна група обчислювальної математики та «АІС-вуз» (Автоматизована інформаційна система). Науковим керівником призначений д-р техн. наук, професор Б. М. Лисицин.

У вересні 1973 р. галузева науково-дослідна лабораторія надійності і довговічності автомобілів, що їх ремонтують, реорганізована в галузеву науково-дослідну лабораторію автомобільного транспорту. Науковим керівництвом покладено на канд. техн. наук, доцента (згодом д-ра техн. наук, професора) М. Н. Бідняка. Завідувачем лабораторії призначений О. Р. Омелянович (у подальшому канд. техн. наук, доцент кафедри менеджменту та підприємництва).

Згідно з наказом Міністерства вищої та середньої спеціальної освіти УРСР від 4.11.1974 р. № 544 «Про заходи з упорядкування мережі науково-дослідних груп і науково-дослідних лабораторій у вузах Мінвузу УРСР» і наказом інституту від 19.11.1974 р. № 814 держбюджетні науково-дослідні лабораторії ліквідовані.

У 1975 р. на посаду начальника науково-дослідного сектору призначений асистент Л. П. Барілович, у подальшому канд. техн. наук, доцент, заслужений працівник транспорту України.

Того ж року починається структуризація науково-дослідного сектору й зміцнення його кваліфікованими кадрами.

У структурі НДС створюють патентно-ліцензійний відділ (начальник — В. О. Жаров); відділ організації і впровадження наукових робіт (начальник — Л. О. Лопатенко, згодом — В. В. Лайкін); відділ стандартизації і метрології (М. І. Чуприн); службу науково-технічної інформації (Н. Ф. Мирончик).

Спільним наказом Міністерства вищої та середньої спеціальної освіти УРСР та Українського об'єднання Ради Міністрів УРСР «Укрсільгосптехніка» від 3.02.1977 р. № 20/49 при інституті створена галузева науково-дослідна лабораторія прогресивної технології і ефективності ремонтного виробництва. Науковим керівником призначений канд. техн. наук, професор М. І. Іващенко, а завідувачем лабораторії — канд. техн. наук Ю. М. Ковальчук.

Спільним наказом Міністерства вищої та середньої спеціальної освіти УРСР і Міндорбуду УРСР від 14.07.1977 р. № 248/157 при інституті створена галузева науково-дослідна лабораторія якості автомобільних доріг. Її науковим керівником призначений д-р техн. наук, професор В. М. Сіденко, а завідувачем лабораторії — канд. техн. наук М. Д. Аленич (згодом — доцент кафедри будівництва і експлуатації доріг).

Спільним наказом Міністерства вищої та середньої спеціальної освіти УРСР та Міндорбуду УРСР від 16.02.1983 р. № 36/81 при інституті створена галузева науково-дослідна лабораторія надійності і довговічності мостів. Науковим керівником лабораторії стає д-р техн. наук, професор Я. Д. Лівшиць, у подальшому — д-р техн. наук, професор В. О. Большаков; завідувачем лабораторії — канд. техн. наук В. Б. Назаренко.

У 1984 р. на посаду проректора з наукової роботи призначений д-р техн. наук, професор В. М. Сіденко. Його зусиллями університет розвивав і зміцнював творчі зв'язки з Міністерством будівництва і експлуатації доріг УРСР та підвідомчими йому дорожніми організаціями і підприємствами. Збільшувалися обсяги наукових досліджень, що їх виконували для галузі (обсяг цих робіт досягає майже половини від загального).

Активізувалася робота та підвищилася ефективність галузевих науково-дослідних лабораторій якості доріг; обліку і дослідження руху на автомобільних дорогах; надійності і довговічності мостів.

Університет уклав договори про творчу співдружність із виробничими підприємствами, що, зокрема, передбачали залучення до навчального процесу провідних фахівців-виробничників; створення філій кафедр на виробництві; проведення виробничих і переддипломних практик; використання обладнання підприємств для проведення наукових досліджень і навчального процесу.

В університеті формується новий перспективний науковий напрям дослідження водно-теплого режиму автомобільних доріг.

У січні 1986 р. на посаду проректора з наукової роботи призначено канд. техн. наук, професора Г. Є. Ліпського.

У цей час отримали загальне визнання нові наукові школи та напрями, що сформувалися в інституті. Це насамперед великий колектив науковців на чолі з д-ром техн. наук, професором В. Є. Канарчуком, що працював у галузі надійності матеріалів транспортних засобів та розробки сучасних ресурсозберігаючих технологій; це й школа д-ра техн. наук, професора А. І. Воркута в галузі організації перевезень народногосподарських вантажів у міжміському та міжнародному сполученні автомобільним транспортом загального користування. У напрямі вдосконалення конструкції та експлуатації дорожньо-будівельної техніки успішно працював колектив кафедри дорожніх машин під керівництвом канд. техн. наук, професора М. О. Біляковича та доцента (пізніше професора) В. Д. Мусійка.

Уперше в умовах вищого навчального закладу системи Міністерства освіти і науки України впроваджено програмно-цільовий метод планування наукових досліджень.

Проведена значна робота з оптимізації і структурної реорганізації управлінського апарату за рахунок його скорочення і підвищення професіоналізму, а також робота з модернізації та оновлення матеріальної бази наукових досліджень. Розширилися і зміцнилися творчі зв'язки з НАН України.

У зв'язку зі створенням у 1994 р. на базі Київського автомобільно-дорожнього інституту Українського транспортного університету, науково-дослідний сектор реорганізовано у наукову частину.

На той час у новоствореній науковій частині сформувався працездатний колектив, зусилля якого були спрямовані на організацію і планування наукових досліджень, впровадження та популяризацію їх результатів. У різні періоди в науково-дослідному секторі й науковій частині працювали: Л. П. Барилевич, В. Г. Федоров, Р. В. Алексієнко, Л. К. Бережна, Л. Б. Баронча, Є. Г. Гальперіна, В. Б. Герасимова, С. О. Гриценко, Г. М. Дмитрук, Г. Є. Дишиневич, В. О. Жаров, Т. М. Жемчужнікова, С. В. Загорулько, І. В. Здоровець, Г. А. Захарченко, Т. М. Коваленко, Г. П. Куницька, М. Х. Корнеєва, В. І. Косенко, Л. І. Комлік, Т. В. Ковальова, В. В. Лайкін, Л. О. Лопатенко, В. В. Литвиненко, Е. Л. Маламуд, С. В. Мирська, В. С. Мишаков, Т. В. Менжерес, Л. М. Мельникова, Н. Ф. Мирончик, М. А. Нікітенко, А. І. Нікітенко, В. Д. Охріменко, Т. О. Пашенко, Ю. І. Погребняк, О. Г. Радзевич, Н. Г. Ревенко, Л. М. Слюсаренко, І. Д. Сквіра, Г. О. Стрілко, З. С. Третякова, В. С. Холоденко, М. І. Чуприн, В. В. Черв'якова, С. О. Шикова, С. Б. Шубін, В. І. Шевченко, Н. І. Ядченко, Д. Д. Яхно, І. В. Яблуновська.

Завдяки їхній сумлінній праці науково-дослідний сектор, а в подальшому наукова частина університету, досягли значних успіхів у організації, плануванні та управлінні науковою діяльністю вищого навчального закладу, за що були неодноразово відзначені Міністерством освіти і науки України серед найбільш професійних у системі міністерства.

У 1999 р. на посаду проректора з наукової роботи та перепідготовки кадрів призначено д-ра техн. наук, професора П. Р. Левковця.

У цей період проводилася активна робота із застосування багатоканальної системи фінансування наукових досліджень. Науковці університету брали участь у різних конкурсах і тендерах за право проведення й фінансування наукових досліджень.

Професор П. Р. Левковець сформував новий науковий напрям досліджень із розробки та впровадження методів, моделей і стратегій щодо побудови логістичних систем на транспорті.

Започатковано збірник «Системні методи управління, технологія та організація виробництва, ремонту та експлуатації автомобілів», якому в подальшому Держкомітет інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України надав статус журналу. Такий статус наданий і збірнику «Вісник Національного транспортного університету та Транспортної академії України».

Згодом професора П. Р. Левковця призначено проректором із перепідготовки кадрів.

У вересні 2000 р. на посаду проректора з наукової роботи призначено д-ра техн. наук, професора М. М. Дмитрієва.

Перехід вітчизняної науки на роботу в нових економічних умовах потребував і нових організаційних і структурних перетворень.

Із цією метою, а також усвідомлюючи нагальну необхідність адаптації транспортного та дорожньо-будівельного комплексів України до ринкових умов господарювання, університет здійснив низку заходів зі структурної перебудови організації, планування і проведення наукових досліджень.

Відповідно до рішення вченої ради університету та зі згоди Міністерства освіти і науки України наказом ректора від 29.12.2000 р. № 326 наукова частина була ліквідована, а на її базі створений Науково-дослідний інститут проблем транспорту та будівельних технологій. Цим наказом директором інституту призначений проректор з наукової роботи, д-р техн. наук, професор М. М. Дмитрієв.

Із 2005 р. й донині директором інституту працює канд. техн. наук, професор А. О. Корпач, а у складі науково-організаційного відділу: пров. фахівець А. Ю. Шпиг, наук. співробітник І. В. Ларчина, мол. наук. співробітник О. Д. Цвілюк, інженер І кат. Ю. В. Шевченко, інженер О. В. Лукова, інженер І. А. Московка, лаборант Я. С. Духненко.

Відділ з питань захисту інтелектуальної власності очолює ст. наук. співробітник З. І. Краснокутська.

Інститут функціонує у складі єдиного навчально-наукового комплексу університету, є структурним підрозділом університету і діє в межах статуту університету.

Головним органом, що формує основні напрями наукової та науково-технічної діяльності інституту, а також оцінює результати завершених досліджень, є Науково-технічна рада.

У структурі інституту функціонують або передбачені: три науково-дослідні лабораторії, фінансово-економічний відділ, відділ маркетингу, науково-організаційний відділ, відділ кадрів, бухгалтерія, господарські науково-дослідні групи, тимчасові творчі колективи та ін.

Дослідження в інституті проводять у межах сформульованих відповідно до Закону України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» і затверджених вченою радою університету напрямів наукової діяльності.

У 2003 р. під науковим керівництвом д-ра техн. наук, професора М. Ф. Дмитриченка в університеті сформувався й набуває розвитку новий науковий напрям, що передбачає дослідження з підвищення надійності та довговічності триботехнічних об'єктів авіаційної та автомобільної техніки загального машинобудування в нормальних та екстремальних умовах експлуатації.

За час існування інституту значно зріс обсяг наукових досліджень університету. Якщо в 1999 р. загальний обсяг науково-дослідних робіт становив 733 тис. грн., то у 2004 р. він досяг 1,6 млн. грн., а в 2013 р. склав близько 6 млн грн.

Університет продовжує роботу із розширення та зміцнення міжнародної співпраці у сфері науки й технологій.

У межах затвердженого Європейською комісією «TEMPUS» університет, починаючи з 2006 р., успішно виконав проекти «VETLOG — мережева розробка курсів з тренінгу в області менеджменту в сфері транспорту і логістики в Україні», «JEP-27115-2006 UMRU «Менеджмент навколишнього середовища для Росії та України» та з 2010 до 2012 р. — «Мережа електронного дистанційного навчання для підвищення кваліфікації в сфері туризму (Білорусь, Україна і Грузія) — WeNeT». Із 2014 р. університет є учасником п'яти нових проектів.

Значно активізувалася робота щодо захисту прав інтелектуальної власності. За 2013 р. науковцями подано 56 заявок на винаходи, отримано 29 патентів та більше 52 різних свідоцтва. Результати 42 робіт упроваджуються на підприємствах та організаціях дорожньо-будівельного комплексу України.

Співробітники інституту проводять дослідження за держзамовленням, грантами та за окремими постановами Кабінету Міністрів України.